

GABRIELA VÎLCU
ALINA NECHIFOR

ADRIANA BOZDORO
ALEXANDRA MIRON

Cuvinte auzite, în texte împletite

AUXILIAR PENTRU ELEVII CLASELOR II-V

Colaboratoare: Jurnalist Ingrid-Mihaela Tîrziu

Editura Taida
Iași, 2023

Compunerile individuale și colective se întâlnesc în toate clasele primare. La clasele mici, activitatea colectivă este prezentă mai mult, facilitându-se astfel participarea unui număr mare de elevi din clasă. Îndrumarea învățătorului este permanentă pe parcursul tuturor etapelor redactării textului. Împreună se adună materialul, se fixează titlul, se ordonează planul, se realizează oral compunerea. Treptat, ponderea muncii individuale crește, unele etape se desfășoară fără ajutorul cadrului didactic, urmărindu-se formarea deprinderilor necesare pentru ca școlarii să fie capabili să redacteze un text singuri, doar cu forțele lor.

Pentru realizarea unei **compuneri colective** este necesară parcurgerea mai multor etape. Pentru exemplificare, vom lua compunerea „*În țara Crăiesei Zăpezii*”.

1

Anunțarea temei

Astăzi vom realiza o compunere în care să prezentăm un ținut magic, de poveste.

2

Dezvoltarea temei

Elevii își spun opiniile referitoare la conținutul textului fiind îndrumați de învățător cu ajutorul întrebărilor:

- Unde se află ținutul Crăiesei Zăpezilor?
- Cine este stăpânul/stăpâna aceluia ținut?
- Cum este natura prin acele locuri?

3

Alcătuirea planului compunerii

Se realizează împreună cu elevii și se scrie pe tablă și în caiete:

a) Introducerea:

Locul și timpul desfășurării acțiunii

b) Cuprinsul:

Portretul fetei cu inima de gheață

Activitățile îngăduite ținutului rece

Oamenii de zăpadă – prietenii copiilor

c) Încheierea:

Sentimente, impresii în prag de iarnă

4

Stabilirea titlului textului

5

Elaborarea compunerii, oral

Se dezvoltă fiecare idee în parte, după care câțiva elevi își prezintă oral întreaga compunere.

6

Redactarea compunerii

În această etapă există mai multe moduri de organizare. Fie se scrie textul pe tablă și apoi se copiază în caiete, fie se trece direct la scrierea individuală a compunerii în caiete. În situația din urmă nu trebuie să se insiste asupra redactării fidele a textului realizat oral. Copiii pot folosi și alte cuvinte, alte propoziții, dezvoltând însă aceleași idei.

Uneori este bine să se insiste asupra dezvoltării unui plan de idei în mai multe feluri, pentru ca elevii să înțeleagă faptul că fiecare poate realiza un text fără să folosească neapărat un tipar, un model.

În seara de Crăciun

Ningea fără încetare de ore bune. Flori sclipitoare de argint dansau prin văzduhul sur, înveselindu-l.

Era seara Ajunului Crăciunului. Pretutindeni se auzeau glasuri de colindă. Copiii cântau bucuria sărbătorilor.

Mireasma cetinii de brad se răspândea plăcut în toată casa. Aroma cozonacului abia scos din cuptor sporea atmosfera de sărbătoare.

Cu toții îl așteptam cu nerăbdare pe Moș Crăciun. Ca să mi se pară că timpul trece mai repede, am început să citesc câteva rânduri. În liniștea mută din jur, am auzit o voce blândă:

– Scoală-te iute și hai cu mine să mă ajuti! Spală-te și îmbracă-te pentru că mii de copii cuminți, așa ca tine, mă așteaptă de ceasuri întregi și eu nu reușesc să mă descurc de unul singur.

– Cu mine vorbești, Moșule? Pe unde ai pătruns în căsuța mea? l-am întrebat curioasă.

– Grăbește-te! Nu am timp acum să-ți explic mai mult! Vom vorbi despre asta când ne vom termina treaba. Hai, întoarce-te, să-ți pun pelerina roșie ca să ai haine ca ale mele!

O bătaie scurtă în ușă m-a trezit!

Bine ai venit, Moșule! Câtă bucurie!

Prof. Gabriela Vilcu

Compunere model:

Planul compunerii:

1. Introducerea:

Locul și timpul desfășurării acțiunii

2. Cuprinsul:

Atmosfera de iarnă, ziua la munte

Apariția lunii și farmecul nopții

Tăcere pretutindeni

3. Încheierea:

Emoția apusului la munte

De curiozitate...

Cu brațele reci, cu inima de gheață, iarna a pășit curajoasă la noi în țară. A adus cu ea veselie, frig, ceață, dar și dorință de călătorie.

Pentru că îmi place iarna, am plecat la munte pentru câteva zile. Zăpada sclipitoare de argint nu m-a lăsat să nu ies la plimbare și seara, ca să vad apusul.

În liniștea mută, soarele cobora încetîșor și se ascundea după creștetul muntelui. Părea trist! Nu mai avea așa de mulți urmăritori ca vara! Lumina lui stinsă se revarsa ușor pe argintiul omului pufos.

Odată ajuns în patul lui, Soarele face loc Lunii să-și etaleze farmecul. Înainte de a se ivi în împărăția înălțimilor, Luna își dă mâna cu Soarele, iar cerul e roșiatic, foarte plăcut ochiului.

E liniște în cer și pe pământ! Viețuitoarele pădurii stau ascunse în culcușurile lor. Doar la apus se ițesc și-și scot năsucurile reci ca să vadă minunea. Umbrele înserării le dau speranță că încă o zi de iarnă trecea.

E minunat apusul la munte! Dar mai special este apusul soarelui la munte, iarna!

Mergeți să-l vedem?

Compunerile narative și descriptive

După modul de expunere, compunerile sunt **narative** și **descriptive**.

Compunerile narative sunt mai ușor de realizat de către copii. Acestea pot fi realizate, în scris, încă din clasa a II-a. Mai întâi timid, cu sprijinul învățătorului, iar apoi în clasa a III-a, ele capătă independență. Aceste tipuri de lucrări se îmbină în mod eficient cu expunerile în care elevii au modele din operele literare. Cu acestea, precum și cu cele pe care învățătorul le oferă model, elevii reușesc să elaboreze compuneri narative în mod independent. Este evident faptul că la ciclul primar există câteva greutateți iscate din faptul că elevii nu au cunoștințe minime de teorie literară. Totuși, apreciind metaforele, comparațiile, personificările, epitetele ca „expresii deosebite”, copiii pot construi cu ajutorul imaginației altele noi.

Compunere model: începutul impus:
„Câmpia strălucea și întreaga lume părea atinsă de o baghetă magică.”

O dimineată magică

Câmpia strălucea și întreaga lume părea atinsă de o baghetă magică. Mary era tare bucuroasă pentru că cireșul din curtea casei și-a îmbrăcat straie de sărbătoare.

În liniștea mută din livadă, doar câte un tril melodios se auzea. Copila vibra la fiecare sunet ivit din văzduhul limpede. Știa că păsările ostenite au revenit „dintr-alte țări de soare pline” ca să-i bucure pe oameni.

Pe neașteptate, pe o rază de lumină a coborât și Primăvara. A adus cu ea bucurii, proșpețime și dorința de călătorie. Era o fată frumoasă, delicată și blândă care a poftit-o pe Mary într-o drumeție prin pădurea de la marginea orașului.

Acolo, ele s-au întâlnit și cu alți copii dornici de aerul proaspăt din jur. Cu toții, au cules ghiocei și vioarele pentru că ziua mamelor dragi bătea la ușă.

O buburuză a apărut și ea dorind să se bucure de prietenia copiilor. Și-a întins aripioarele delicate și pe adierea vântului de primăvară a pornit în căutarea altor vestitori ai primăverii. A luat-o în zbor și pe Mary care era tare veselă de inedita călătorie.

Când înserarea mută se lăsa peste pădure, toată lumea a încins o horă minunată și a cântat „Vine, vine, primăvara!”. Ecoul s-a dus peste mări și țări, iar Primăvara și-a întins rochia-i verde pretutindeni.

Așa s-a născut Primăvara și prietenia ei cu Mary!

Compunerile cu final impus

Compunerile cu final impus contribuie și ele la dezvoltarea exprimării elevilor, a gândirii și a imaginației creatoare. Acest gen de texte îi plasează pe elevi în situația de a căuta acțiuni diferite care să conducă la același sfârșit.

Finalul textului trebuie ales cu mare grijă, astfel încât să sugereze acțiuni cunoscute de elevi din experiența proprie sau din textele literare cunoscute.

„Sfârșitul” unui text îmbracă diverse forme. De plidă, el poate fi un proverb, o propoziție sau un text format din două, trei propoziții.

Se are în vedere orientarea copiilor în alegerea acțiunii și înlănțuirea logică a faptelor. Ei pot fi sprijiniți cu o serie de întrebări care sunt scrise din timp pe tablă sau care se adresează elevilor în timpul discuțiilor pregătitoare.

La clasa a IV-a, la un colectiv creativ, cu deprinderi formate în elaborarea compunerii, se prezintă doar sfârșitul dat.

Compunere model: final impus:

„Din vise ne construim planuri știm că vom fi puternici ca să le îndeplinim.”

O lume de poveste

Plouă neîncetat de câteva zile bune. Parcă s-a spart cerul, iar soarele s-a supărat pe întreaga lume. Șiroaie dese se rostogolesc pe aleile orașului. Mașinile înoată prin apă ce curge fără oprire din înălțimi.

Compuneri model:

Mielul curajos

Primăvara este o Duminică a Pământului. Și pentru că seamănă cu o frumoasă sărbătoare, natura își pune straie speciale.

Cristian iubește mult lumina primăverii. Petrece mult timp alături de bunicul său care îl învață tot felul de activități utile ce-l vor ajuta în viață.

Acum două zile, Cristian a ieșit vesel din curte și a pornit spre imașul verde de la marginea satului. Acolo a întâlnit o turmă de oi și de miei tare drăgălași! S-a oprit să-l ajute pe ciobănaș să le ducă puțin mai departe de sat, într-un loc cu iarbă mănoasă.

Zis și făcut! Toate au fost frumoase până când un lup flămând a apărut. Spaima i-a cuprins pe cei doi băieți, care au chemat iute salvatorii. Noroc de un vânător ce trecea pe acolo și care avea sufletul mare!

În îmbulzeala produsă, unul dintre mieluții gri, firav, cu ochii mici, negri și rotunzi ca două măslina, s-a accidentat la un picior. Lacrimi amare i se rostogoleau pe obrăjorii delicați!

O înfiorare caldă l-a cuprins pe Cristian. L-a luat iute în brațe și l-a dus direct la veterinar. Apoi, ca să se vindece bine l-a luat acasă și l-a îngrijit ca pe un copil. Când să plece la familia lui, mieluțul nu a mai vrut. Se simțea bine alături de Cristian și de bunicul său.

Cu siguranță, mielul își va face prieteni printre animăluțele din curte și le va umple sufletele de bucurie și de bunătațe.

Voi merge și eu să-l văd, să-l mângâi și să-l laud pentru curajul și tăria lui!

Compunerile cu destinație oficială

Compunerile cu destinație oficială reprezintă o categorie aparte de texte. Așa cum se remarcă din denumirea lor, ele sunt folosite în anumite **situații oficiale**. În ordinea frecvenței și a importanței apar următoarele modalități de comunicare: **monologul scris** (în documente și acte oficiale), **monologul oral** (cuvântări în ocazii oficiale), **dialogul scris** (corespondența oficială) și **dialogul oral** (în relațiile oficiale dintre instituții și public).

Toate aceste texte au o serie de caracteristici: stricta respectare a normelor limbii literare, caracter obiectiv, lipsite de încărcătura afectivă, precizie ridicată, claritate, absența expresiilor figurate și a epitetelor apreciative, clișee lingvistice de tipul „Subsemnatul”...., predominarea formelor verbale impersonale.

Dintre compunerile cu destinație oficială, amintim:

- darea de seamă;
- procesul verbal;
- planul de muncă;
- nota informativă;
- raportul;
- declarația;
- referatul;
- memoriul de activitate;
- autobiografia, cererea.

Cerere model:

Domnule Director,

Subsemnatul
părinte / tutore / susținător legal al elevului (eलेvei)
.....
din clasa vă rog să aprobați motivarea absențelor pentru
fiul (fica) meu / mea în zilele
în intervalul orar

Motivul acestei solicitări este următorul:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Părinte / tutore /
susținător legal al elevului (eलेvei)

Data

Domnului profesor.....,
dirigintele clasei